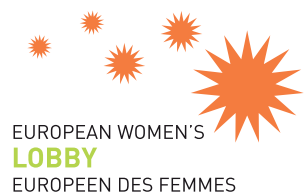

18 MYTHES OVER PROSTITUTIE

TOGETHER FOR A EUROPE
FREE FROM PROSTITUTION

“ HET OUDSTE BEROEP TER WERELD

Prostitutie is het oudste beroep van de wereld. Laten we het eens van de andere kant bekijken: pooier zijn kan inderdaad beschouwd worden als het oudste beroep ter wereld. Dit gezegd zijnde, het is niet omdat iets allang bestaat dat het niet veranderd kan of moet worden. We zeggen toch ook niet: 'moord heeft altijd bestaan, dus we kunnen er niets aan doen'. Ook de doodstraf en slavernij werden tenslotte afgeschaft.

HET IS EEN KEUZE

'Als vrouwen meer economische keuzes hadden in de samenleving, dan zouden ze niet kiezen om misbruikt te worden in de prostitutie', zegt Fiona Broadfoot, een ex-prostituée uit het Verenigd Koninkrijk. Gendergelijkheid is in Europa nog altijd geen realiteit. Kijk maar naar de loonkloof (16%), het geweld tegen vrouwen (1 op 5 vrouwen is een slachtoffer van intrafamiliaal geweld)¹ en seksistische stereotyperingen. Daarnaast blijven vrouwen in het bedrijfsleven, de academische wereld en de politiek ondervertegenwoordigd. In een context waar veel vrouwen discriminatie, armoede en geweld ervaren, kan toestemming makkelijk afgekocht worden met geld. Uitgebreid onderzoek geeft aan dat de combinatie van armoede, het verlies van familie, thuisloosheid, drugsverslaving en een verleden van fysiek of seksueel geweld jonge vrouwen kwetsbaar maakt om in de prostitutie verzeild te geraken. Bovendien blijkt dat de meeste vrouwen erg jong in de prostitutie terechtkomen. Wil jij dat je dochter of zus voor de prostitutie kiest? Geen probleem, ze kan morgen onmiddellijk beginnen.

EEN KEUZE?

HET IS EEN JOB ALS EEN ANDER

Ken jij een andere job waar het sterftcijfer 10 tot 40 keer hoger ligt dan gemiddeld? Waar 60 tot 80% van de 'werknemers' geregeld fysiek en seksueel geweld ondervinden? Als het een job als een ander is, waarom grijpen dan zo weinig West-Europese vrouwen deze kans? Waarom bestaat de overgrote uit meerderheid migrantenvrouwen? Is deze zogenaamde 'job' er dan alleen voor de migrantenvrouwen in ons land? Moeten we een campagne voeren om deze 'job' te promoten voor mannen, met het oog op gendergelijkheid? Sommige Europese vakbonden beschouwen prostitutie niet als 'job', omdat het onverenigbaar is met de veiligheid, de waardigheid en de mogelijkheid om carrière te maken die eigen zijn aan een job.

PROSTITUTIE ZORGT VOOR DE ECONOMISCHE ONAFHANKELIJKHEID VAN VROUWEN, VOORAL VAN VROUWEN MET EEN MIGRATIE-ACHTERGROND

In tijden van economische crisis, hoge werkloosheid en toenemend racisme, is het makkelijk om te zeggen dat prostitutie een oplossing is voor vrouwen in het algemeen, en voor migrantenvrouwen in het bijzonder. Prostitutie zou zelfs de werkloosheid doen dalen! Maar de echte uitdagingen voor migrantenvrouwen gaan over de toegang tot de arbeidsmarkt, de erkenning van hun kwalificaties en het recht op gezinshereniging. Misbruik mag toch nooit de prijs zijn die iemand moet betalen voor economische onafhankelijkheid. In de 21^e eeuw moeten we beter kunnen dan dat.

PROSTITUTIE BRENGT VEEL GELD OP

De vraag is voor wie. Volgens de cijfers van Interpol verdient een pooier zo'n slordige 110.000 euro per jaar en per vrouw in de prostitutie. Als prostitutie zo'n goede job is, waarom hebben de meeste vrouwen in de prostitutie dan geen auto, geen huis en geen spaargeld. Het idee dat prostitutie veel geld opbrengt, is een mythe. Bovendien is dit een oneerlijke discussie: om hoeveel geld het ook gaat, prostitutie blijft het kopen van toegang tot een lichaam en seks. Mensen zijn niet te koop.

1 <http://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/persdossier%2025%20november.pdf>

“ ‘Prostitutie gaat over seksuele vrijheid. Wie de afschaffing van prostitutie vraagt is tegen seks.’ Over wiens seksuele vrijheid gaat het hier? Iedereen is het erover eens dat seksuele vrijheid erin bestaat dat men kan genieten van seksuele gezondheid en rechten, op basis van gelijkheid en vrij van elke vorm van discriminatie, dwang of geweld (definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie).

Prostitutie gaat niet over seks, het gaat over macht. Betalen voor seks is het recht op seksueel verlangen van iemand anders ontkennen en bestaat uit een diepgaande ontkrachting van seksuele zelfbeschikking van een ander mens. Met andere woorden, het kopen van seks van iemand kan nooit over seksuele vrijheid gaan. Abolitionisten zijn pro-seks: ze willen echte seksuele vrijheid en gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Dat is onmogelijk zolang seksualiteit vermarkt wordt.

SEKSUELE VRIJHEID?

PROSTITUTIE IS EEN ONDERDEEL VAN DE HISTORISCHE STRIJD VAN VROUWEN VOOR MEER ZEGGENSCHAP OVER HUN LICHAAM

In Europa hebben vrouwen in de jaren 70 inderdaad gestreden voor de erkenning van hun reproductieve en seksuele rechten, in het bijzonder voor het recht op een veilige abortus. Ze stelden de structurele genderongelijkheid en het machtsonevenwicht tussen vrouwen en mannen aan de kaak. Geen enkele autoriteit kan zijn visie op de mensenrechten van vrouwen opleggen: religie niet, tradities niet, maar ook de vrije markt niet. De commercialisering van seksualiteit en het vrouwenlichaam is geen onderdeel van een collectieve strijd voor vrouwenrechten. Prostitutie gaat vooral over

mannen die voor zichzelf het recht opeisen om seks te kopen. Het gaat niet over het realiseren van gendergelijkheid.

SOMMIGE VROUWEN EISEN HET RECHT OP OM ZICH TE PROSTITUEREN

Sommige mensen werken ‘vrijwillig’ voor minder dan het minimumloon (vooral migranten zonder papieren bijvoorbeeld). Sommigen verkopen zelfs ‘vrijwillig’ een orgaan. In die gevallen heeft onze maatschappij besloten om de meest kwetsbaren te beschermen en een waardig leven voor iedereen te waarborgen. Daarom veroordeelt de wet de werkgever in kwestie of de koper van het orgaan. Zo zou de wetgever ook de koper van seks moeten veroordelen en niet de persoon in de prostitutie. Sommige mensen beweren inderdaad dat ze vrijwillig voor de prostitutie kiezen. Maar we bouwen een democratische samenleving niet op basis van individuele claims die niet de situatie van de overgrote meerderheid weerspiegelen. Op het spel staat de toekomst die we willen creëren en de maatschappij waarin we willen leven. We moeten daarom vooral strijden voor het recht van vrouwen en mannen om níet in de prostitutie terecht te komen.

ALLEEN SEKSWERKERS MOGEN OVER PROSTITUTIE PRATEN, WANT ALLEEN ZIJ WETEN WAAR ZE HET OVER HEBBEN

Mogen alleen vrouwen die slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld partnergeweld aan de kaak stellen? Intrafamiliaal geweld wordt erkend als een structurele vorm van geweld tegen vrouwen, die ons allen, vrouwen en mannen treft, omdat het gaat over maatschappelijke waarden. Ook prostitutie beïnvloedt ons allemaal. Prostitutie geeft bepaalde normen en representaties door aan jongeren. Prostitutie wordt gebagatelliseerd en zelfs omringd met een zweem van glamour door de media- en de cultuurindustrie. Geen wonder dat de belediging ‘hoer’ zo wijdverspreid is! Voor iedere gemediatiseerde ‘prostituée’, de zogenaamde ‘Happy Hooker’, zijn er heel wat overlevers van prostitutie die nooit in beeld komen en zelden in het openbaar spreken, omwille van de trauma’s die ze hebben opgelopen door hun ervaringen. Er zitten nog altijd miljoenen onzichtbare mensen in de prostitutie. Het is tijd om naar hen te luisteren.

”

“

PROSTITUTIE IS NUTTIG VOOR DE SAMENLEVING, VOORAL VOOR SOCIAAL GEÏSOLEERDE EN EENZAME MANNEN

Dit stereotiepe beeld van sekskopers klopt niet. Uit internationaal onderzoek blijkt dat de meerderheid van de sekskopers getrouwde mannen zijn of een relatie hebben. Meestal hebben ze ook een groter aantal seksuele partners (niet via prostitutie) dan de rest van de mannelijke bevolking. prostitutie als een sociale instelling rechtvaardigen, houdt in dat we sommige vrouwen moeten opofferen voor de 'behoeften' van deze mannen. Gelukkig zijn het niet jij of je zus/vrouw/dochter/vriendin die we moeten opofferen. Vrouwen in de prostitutie zijn eerst en vooral mensen. Ze moeten dezelfde gelijke rechten en menselijke waardigheid genieten als wij allemaal.

DE VRAAG ZAL NOOIT VERDWIJNEN

Wat een triestig beeld van mannen... Dit veronderstelt dat mannen gedreven worden door hun seksuele en zogenaamde 'onbedwingbare behoeften', niet door hun verstand. Verrassend, want de meerderheid van de mannen koopt geen seks. De vraag naar betaalde seks wordt hier gerechtvaardigd door een stereotiepe visie op mannelijkheid, gekenmerkt door viriliteit en kracht. Dit stereotiepe beeld van mannelijkheid wordt in onze ongelijke samenleving verspreid. Sensibilisering rond gendergelijkheid in het onderwijs, preventie en de wetgeving kunnen de vraag naar betaalde seks doen afnemen. Zo simpel is het. Fatalisme wordt gebruikt door mensen die niet willen dat de maatschappij verandert.

AFSCHAFFING VAN DE PROSTITUTIE ZOU LEIDEN TOT MEER VERKRACHTINGEN

Eigenlijk is het andersom: studies hebben aangetoond dat mannen seks kopen omdat het mogelijk is. De normalisatie van prostitutie daarentegen doet het geweld tegen vrouwen stijgen. Men geeft immers het maatschappelijk signaal dat vrouwen objecten zijn die verhandeld kunnen worden. Nevada, waar pooiers niet strafrechtelijk vervolgd kunnen worden, heeft het grootste aantal verkrachtingen in vergelijking met andere Amerikaanse staten. In een studie over mannelijke sekskopers erkende 54% van deze prostituee-gebruikers dat ze agressief seksueel gedrag hadden ten opzichte van hun partner(s).

SOCIAAL NUT ?

LEGALISEREN VAN PROSTITUTIE IS DE BESTE MANIER OM DE TOEGANG TOT BASISRECHTEN VOOR MENSEN IN DE PROSTITUTIE TE GARANDEREN

In de prostitutie zitten is 'legaal' in heel Europa (met uitzondering van Kroatië waar het gecriminaliseerd is). Toegang hebben tot je rechten is niet gekoppeld aan de juridische status van de prostitutie, maar aan de migratiestatus van elke persoon. Als je legaal in een land verblijft, heb je toegang tot fundamentele rechten, waaronder HIV-testen en gezondheidszorg. Als je geen papieren hebt, heb je geen toegang tot deze rechten, ook niet in landen die prostitutie legaliseren of decriminaliseren. Dit heeft niets te maken met in de prostitutie zitten of niet. In Duitsland hebben slechts 44 personen zich geregistreerd als 'professionele sekswerkers', van de naar schatting 400.000 mensen in de prostitutie. Het legaliseren van prostitutie (of het decriminaliseren van 'prostitutie' en pooierschap) verandert niets aan het stigma op een persoon in de prostitutie.

”

“

WE MOETEN MENSENHANDEL BESTRIJDEN, MAAR PROSTITUTIE HEEFT ER NIETS MEE TE MAKEN.

Dergelijke claims spreken de werkelijkheid tegen. Als prostitutie niets te maken heeft met mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, waarvoor worden vrouwen dan verhandeld? Volgens EU-gegevens is 62% van de mensenhandel in de EU bedoeld voor seksuele uitbuiting. Mensenhandel is gedreven door winst en heeft een directe link met de prostitutiemarkten, waar de vraag naar prostitutie het aanbod voedt. De winsten van mensenhandel voor seksuele uitbuiting worden op 27,8 biljoen dollar geschat. En waar komt dat geld vandaan? Van de kopers, net als in elk ander bedrijf. Prostitutie en mensenhandel zijn dus onlosmakelijk met elkaar verbonden.

UTOPIA?

MET HET ZWEEDSE MODEL WORDEN PERSONEN IN DE PROSTITUTIE GECONFRONTEERD MET MEER GEWELD OMDAT PROSTITUTIE DAN ONDERGRONDS GAAT

Als kopers vrouwen in de prostitutie kunnen vinden, kan de politie en het maatschappelijk werk dat ook. Door kopers van seks te criminaliseren, heeft het Zweedse model de relatie tussen vrouwen en kopers veranderd: kopers zijn de criminelen. Vrouwen in de prostitutie, die eerst in Duitsland en erna in Zweden werkten, vertelden aan de prostitutie-eenheid van de Stockholmse politie dat er in legale bordelen veel meer geweld is. De kopers hebben er het recht om te doen wat ze willen, want zij zijn de 'klanten'. Maatschappelijk werkers in Zweden zien dat de drempel om hulp te vragen in het Zweedse systeem veel lager is. In landen waar bordelen legaal zijn (zoals in Australië of Duitsland), zeggen dienstverleners en wetshandhavers dat het moeilijk is om deze vrouwen te bereiken. Het legaliseren van prostitutie verandert de realiteit niet: prostitutie is een vorm van geweld. 68% van de vrouwen in de prostitutie lijden onder de symptomen van een posttraumatische stressstoornis, vergelijkbaar met slachtoffers van foltering of veteranen van de oorlog.

WE MOETEN KOPERS VAN SEKS NIET BESTRAFFEN, ZE KUNNEN VROUWEN REDDEN EN SLACHTOFFERS VAN MENSENHANDEL IDENTIFICEREN

Misschien heb je de film 'Pretty Woman' te vaak bekeken. Een sekskoper die een vrouw 'redt', of een geval van mensenhandel meldt, blijft nog altijd een sekskoper. Dat er 'vriendelijke sekskopers' zijn, doet de vraag niet verminderen en houdt alleen een romantisch beeld van prostitutie in stand dat niets te maken heeft met de werkelijkheid. Bovendien zijn de 'vriendelijke sekskopers' een zeer kleine minderheid onder sekskopers: websites die commentaar geven over prostituees zijn in dat perspectief zeer onthullend. Hier volgen enkele citaten: 'Redelijke blow-job, maar gewoon een slechte houding. Ze doet geen enkele poging om geïnteresseerd te kijken of zelfs maar te doen alsof ze geniet.' 'Het was als een aantrekkelijke zak patatten neuken.' (De onzichtbare man Tumblr).

ABOLITIONISTEN WILLEN PROSTITUTIE VERBIEDEN

Er is een groot verschil tussen verbieden en afschaffen. Bij het verbieden, de prohibitionistische aanpak, zijn alle actoren in het systeem van de prostitutie strafbaar, dus ook de prostituees. De aanpak die voor afschaffing is (abolitionisme) richt zich alleen op de kopers, de pooiers en de mensenhandelaren. Met andere woorden: zij die de macht en de keuze hebben. Gewoon iedereen straffen pakt de echte oorzaken en het genderspect van de prostitutie niet aan. Afschaffing gaat over het kwalificeren van structureel, economisch, psychologisch en fysiek geweld dat inherent is aan prostitutie. Het doelt op de bescherming van de betrokkenen, en op het criminaliseren van de daders, met name de kopers van seks. Afschaffing gaat over concrete alternatieven voor personen in de prostitutie voorstellen en de mentaliteit veranderen.

DE AFSCHAFFING VAN DE PROSTITUTIE IS EEN UTOPIE

Afschaffen van prostitutie is niet hetzelfde als uitroeijing. Verkrachtingen, moorden of pedofilie zijn verboden, maar bestaan nog steeds. Van belang zijn de sociale normen die de wetgeving uitdraagt. Door prostitutie af te schaffen, verankeren we in de mensenrechten dat het menselijk lichaam en seksualiteit niet te koop zijn. Dit is een voorwaarde om echte gelijkheid te realiseren in onze samenleving.

”

NAWOORD

In het kader van haar campagne «Samen voor een Europa zonder prostitutie»² bracht de Europese Vrouwenlobby (EWL) een brochure uit die beantwoordt aan de meest voorkomende veronderstellingen over prostitutie. 18 mythes worden bekeken vanuit het perspectief van gendergelijkheid en vrouwenrechten.

Van «Het is het oudste beroep ter wereld» tot «We moeten mensenhandel bestrijden, maar prostitutie heeft hier niets mee te maken» wil de brochure op mensenrechten gebaseerde antwoorden bieden op de realiteit van prostitutie en vrouwenhandel in Europa en in de wereld.

De laatste pagina vat de eisen samen van de zogenaamde Brussels'Call³, die is ondertekend door meer dan 200 organisaties⁴ uit heel Europa en daarbuiten. Ook meer dan 54 leden van het Europees Parlement uit verschillende politieke fracties ondertekenden de oproep.

Deze brochure bestaat ook in het Engels, Frans, Spaans, Italiaans, Duits, Portugees, Noors, Hongaars en Litouws.

Seksuele uitbuiting, mensenhandel en prostitutie zijn nauw met elkaar verweven. Volgens Europol is het grootste deel van de mensenhandel in Europa gelinkt aan seksuele uitbuiting. Volgens een Belgisch politierapport ondervindt 80% van de prostituées regelmatig fysiek en seksueel geweld. Prostitutie is voor de Vrouwenraad dan ook een schending van de mensen- en vrouwenrechten en een vorm van geweld. We willen de blik van beleid en samenleving hierop ombuigen om uiteindelijk te komen tot de afschaffing van het prostitutiesysteem. In 2016 organiseerden we samen met de Franstalige Vrouwenraad een druk bijgewoond internationaal colloquium in het Egmontpaleis over mensenhandel, seksuele uitbuiting en prostitutie. In 2017 werden tussenkomsten en fragmenten uit dit colloquium

verwerkt in een filmverslag 'Prostitutie: business of vrouwenrecht'.

Deze publicatie besteedt bijzondere aandacht aan hardnekkige mythes en vooroordelen die leven over prostitutie en mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting.

Magda De Meyer,
voorzitster Vrouwenraad

WAT IS DE VROUWENRAAD ?

De Vrouwenraad is een koepelorganisatie die werkt aan gelijke kansen voor vrouwen en mannen, ongeacht leeftijd, afkomst, huidskleur, overtuiging, seksuele voorkeur, ... Wij streven naar een genderevenwicht in een multiculturele samenleving. Meer dan 40 vrouwenverenigingen met diverse filosofische en ideologische achtergronden zijn bij ons aangesloten, zowel de grote socioculturele verenigingen als de kleinere belangengroepen. Wat doen wij?

• INFORMEREN EN SENSIBILISEREN

De Vrouwenraad volgt de actualiteit binnen onze diverse samenleving op de voet. Mensen bewust maken van het maatschappelijk debat over thema's die vrouwen aanbelangen is immers essentieel om ook daadwerkelijk iets te veranderen. Concreet betekent dit:

- bekendmaking van standpunten
- opstelling van inhoudelijk uitgewerkte dossiers
- website, facebook, twitter als bron van informatie
- vormingspakketten, toolkits, dvd's

• OVERLEG EN DIALOOG

Vooraleer de Vrouwenraad standpunten en adviezen formuleert, overleggen wij met iedereen die bij een bepaalde thematiek betrokken is:

- maatschappelijke organisaties
- beleidsmensen
- academici
- belangengroepen
- met oog voor diversiteit tussen vrouwen

Het overleg gebeurt via werkgroepen, studiedagen, enz. en met oog voor de diversiteit tussen vrouwen onderling.

• DRUK UITOEFENEN OM TE WAKEN OVER HET VROUW-MANEVENWICHT IN DE SAMENLEVING

De Vrouwenraad aarzelt niet om gevraagd en ongevraagd advies te geven:

- wij verdedigen onze stellingen bij het beleid en proberen onze eisen op de politieke agenda te krijgen
- wij waken over de resoluties van de VN-Wereldvrouwenconferenties, het VN-Vrouwenverdrag en andere internationale mensenrechteninstrumenten
- wij zorgen ervoor altijd en overal aanwezig te zijn wanneer het gaat over dingen die het leven van vrouwen aanbelangen

www.vrouwenraad.be

STANDPUNT VROUWENRAAD OVER PROSTITUTIE

Prostitutie is nauw verbonden met vrouwen- en mensenhandel en met de seksindustrie.

Het prostitutiesysteem is een schending van de vrouwenrechten. Gendermechanismen bepalen in grote mate hoe de maatschappij naar prostitutie kijkt. We willen nagaan hoe we een einde kunnen stellen aan de tolerantie van een samenleving voor de wijdverspreide seksuele en economische uitbuiting van personen in het prostitutiesysteem, voornamelijk vrouwen. Meer en meer komt men tot de overtuiging dat het prostitutiesysteem ongelijkheid in stand houdt, tot onderdrukking en geweld leidt en dat dit onverenigbaar is met de menselijke waardigheid. De Vrouwenraad onderschrijft het 'Manifest tegen het prostitutiesysteem' van de Conseil des Femmes Francophones de Belgique en de Brussels' Call van de Europese Vrouwenlobby 'Voor een Europa vrij van prostitutie'. Meer informatie kan u vinden in het Vrouwenraadossier 2014 Vrouwenhandel en prostitutie.⁵

• DE VROUWENRAAD IS VAN MENING DAT:

- prostitutie geen beroep is en ook geen activiteit binnen een bepaalde sector
- seksualiteit geen koopwaar is
- het prostitutiesysteem een 'handelsvorm' is gebaseerd op seksistische, racistische en klasseparameters die afgeschaft moet worden

• DAAROM VERWERPT DE VROUWENRAAD:

- alle vormen van 'pooierschap'
- tolerantie voor pornografie in en door de media
- legalisering en depenalisering van het pooierfenomeen, omdat de internationale mensenhandel daardoor zou kunnen toenemen
- elk systeem van prostitutie

• DE VROUWENRAAD WIL:

- een ambitieus politiek beleid dat op lange termijn een maatschappelijk project ontwikkelt en een visionair en realistisch project dat gelijkheid v/m vooropstelt
- dat prostitutie opgenomen wordt in de wetgeving over geweld in al zijn vormen
- een uitstapplan voor personen die de prostitutie willen verlaten

De Vrouwenraad ondertekende de Brussels'Call.

DE EUROPESE VROUWENLOBBY INITIEERDE SAMEN MET
LE MOUVEMENT DU NID FRANCE EN DE FONDATION SCELLES:

BRUSSELS' CALL

'SAMEN VOOR EEN EUROPA VRIJ VAN PROSTITUTIE'

Meer dan 200 NGO'S tekenden de oproep.

Steutelprincipes

- Prostitutie is een vorm van geweld
- Prostitutie is een vorm van uitbuiting van ongelijkheden
- Prostitutie tast de menselijke waardigheid aan
- Prostitutie is een schending van de mensenrechten

De ondertekenaars van de Brussels' Call roepen de EU-lidstaten op tot een beleid dat de volgende garanties biedt

- Opheffing van repressieve maatregelen tegen personen in prostitutie
- Criminalisering van alle vormen van pooierschap
- De ontwikkeling van realistische alternatieven en uitstapprogramma's voor personen in de prostitutie
- Het verbod op het kopen van een seksuele handeling
- De implementatie van een preventiebeleid in het onderwijs/opvoeding om gelijkheid en een positieve seksualiteit te promoten
- Het ontwikkelen van een preventief beleid in de landen van oorsprong van de personen in prostitutie

Zij stellen ook dat de Europese Unie en de lidstaten hun beleid over mensenhandel zouden moeten herbekijken. Het is onwaarschijnlijk dat er belangrijke successen geboekt worden zolang de straffeloosheid van pooiers en kopers van seks niet aangepakt wordt.

LIKE US ON
FACEBOOK

EUROPEAN WOMEN'S LOBBY

FOLLOW US
ON TWITTER

@EUROPEANWOMEN

WWW.WOMENLOBBY.ORG

#brusselscall

#Endprostitution

With the support of Tides Foundation, on the recommendation of NoVo Foundation.

Funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union
The content of this flyer does not necessarily reflect the opinion of the European Commission